

Femte roten, tomt 69

Kvarteret Kronobageriet

Artonde roten 1637–57v

Norra Hamnen öster om östra hamnen

Nionde roten 1657h–70

Baktomt i sjätte roten nr 5

Lars hattmakare 1642: 1 mtl 5.69

393 *Casper Willemsson Wellomsson köpman* 1½ tomt 5.69

1659–61: 2, 1662–63: 3 1665–66–81 M1678

Han nämnes tidigare som remsmidare (se Almquist I:698). I mantalslängderna kan man hitta honom från 1649. Den 31.8.1670 mötte han sin syster *Anna Wilhelmsdotter* i ett ärekränkingsmål. Systemen var gift med *Jöns Andersson* i Högen som tillsammans med Casper Wellomsson och fältskären *Johan Lüders* den 7.2.1678 krävde sadelmakaren *Jacob Weissmans* efterleverska på arv.

Från Casper Wilhelmssons handel kan ett par episoder berättas: En *Per Jonsson* från Falköping hade något före julhelgen 1665 (Gbg K 7.2.1666) kommit till Casper Williamsson för att köpa en halv våla torsk. Casper hade befallt pigan att gå med Per Jonsson i boden efter fisken. Per Jonsson bjöd 14 marker för fisken men Casper hade sagt ”under 15 marker är fisken intet faal”. Per Jonsson hade då genast lämnat fram 1 daler med begäran att få 6 marker tillbaka men Casper ville blott ge 3 marker åter. Per Jonsson tog fisken med sig för att gå och växla riksdalern och sedan komma tillbaka och betala fisken men när han återkom var Casper inte där och Per anklagades senare för att ha försummat betalningen.

Den 19.4.1667 vände sig Casper Williamsson mot *Carl Torsson* angående en halv tunna kopparpenningar, som Carl Torsson hade levererat honom i Skara, vari 402 1/2 daler skulle vara inpackade. När tunnan kom till Göteborg, transporterade Casper Williamsson den till *Jacob Herten*, som räknade pengarna, varvid det befanns att 32 daler saknades (”mangla uti bemälte summa”). Carl Torsson hade varnat Casper Williamsson för att lämna pengarna oräknade och ville själv vara med vid räkningen. Carl Torsson sade visserligen på förfrågan ang Herten sig vara ”wäll vetandes honom i handel vara oprichtig, och sigh ingen in partikulari beskylla, uthan det kunde till äfventyrs någon faute sig tilldragit haffua, emellan Skara och Göteborg”. Rätten förklarade för Casper Williamsson, hur orätt han handlat mot Carl Torsson, som hade lämnat ifrån sig pengarna oräknade.

Caspar Wilhelmsson var den 26.7.1681 cautionist för sin måg *Jöns Pedersson* från Lidköping, när denne fick burskap. Föregående månad (den 23.6.1681) hade han i rätten vänt sig mot skepparen *Tore Joenssons* änka och *Joen Torssons* hustru, som sagt, att hans dotter var fallandesjuk.

I magistratsprotokollet infördes den 23.3.1682 ”Casper Williamssons” testamente med sin hustru *Elisabeth Andersotter*, som då var svårt sjuk. Makarna var barnlösa men Casper W. hade barn i ett tidigare äktenskap.

Elisabeth Andersdotter hade systerbarnen *Elisabeth Andersdotter* och *Anders Andersson*. Tillsammans med systrarna *Karin* och *Ingeborg* hade Elisabeth Andersdotter ärvt en tomt från sina

föräldrar, som var belägen vid västra hamnen mellan *Adolf Tacks* i norr och *rådman Niclas Preutz* i söder (5.43 resp 5.42. Se EIIa:3 dat 20.11.1671).

Det bestämdes den 20.3.1693 att avlidne Casper Wilhelmssons hus skulle värderas av *Lars Hansson*, *Lars Olufsson Böker*, *murmästaren Petter Mellenberg* och *snickaren Jacob Günther*. Caspar Wilhelmssons änka Elisabeth begärde den 4 maj samma år arvdelning. Gården överlät hon till styvsonen *Johan Casparsson*. När bouppteckning den 9.5.1699 förrättades efter denna Elisabeth Andersdotter visade sig hennes fullständiga namn vara *Elisabeth Andersdotter de Hoogh*, syster till ingenjör *Baltzar de Hoogh* (rote 5 år 1649), vars son *Anders Balthasarsson de Hoogh*, fänrik vid Västgöta Dals regemente, gjorde anspråk på arv efter fastern. Bland tillgångarna fanns ett porträtt av sal Casper Wilhelmsson samt "Christi contrefait med törnekrona och en överskrift".

Johan Casparsson ärvde en gård längre österut vid Norra hamnen och sålde därför denna, som övergick till

Anders Torsson

1700–07. (Det är förvånande, när det i magistratsprotokollet 1704 20.9. s 361 säges att Anders Torsson genom hyreskontrakt upplät hus och gård på Stora Hamnen mellan sal rådman *Anders Svenssons* å östra och sal handelsman Carl Torssons å västra till *Adam Altesleben*. Enligt tomtöreslängderna låg Caspar Wilhelmssons gård väster om Carl Torssons).

Tore Torsson

står 1710–15 skriven för gården. Tomtvärdet var 1715 630, husvärdet 1.520 och Tore Torsson skattade för lösvärdessumman 1 200 d smt.

Det var väl samme Tore Torsson köpman, som 1717 med sin hustru Maria Gerkens bodde 9.16.

I gården 5.69 bodde 1717 enl. upphandlingslängden Maria Lischen Olbers.

Den sades 1720 vara *kaptan H Wolfs (Wulfs) änkas hus* och gård men redan 1716 och 1730 be-tecknas det som *assessor Johan Andris Olbers* andra gård, där Fru Capiteinskan Wulf och *köpman Magnus Wetterquist* var bosatta uppenbarligen som hyresmän.

Olbers sålde gården den 8.9.1730 till

fänrik (senare 1655 löjtmant) Reinhold Pontan.

(1730–55)

Denne pantsatte 15.3.1732 gård mellan magister Fridelius till höger och Carl Torsson till vänster till herr *Erik Nissen* för lån av 1 200 d smt i plåtar till resten av köpesummans avbetalande.

I en årshandling (EIIb:? 1656) berättas, att Reinhold Pontan den 7.5.1755 till trähandlare Anders Drake på Bohus fäsdtning betalat den skuld på 33 d smt, som Ingrid Drake krävde honom på 23.10.1756. Hon talade om hans skuld till hennes olycklige k. man A. D.

1763 den 17 jan ägde ett första uppbud av fänriken herr *Reinhold Pontan* försäljning till

handelsmannen *Christopher Zachrisson* och *handelsmannen i Vänersborg Christ Ludolph*

Pontans på Stora Hamnegatan belägna hus och gård, mellan handelsman *Lars Kullmans* hus å östra och dykerikommissarien Herr *Carl Wallmans* hus å västra sidan för 8 000 d smt jämte diskretion av 700 d smt Senare hade köparen eller handelsman Ludolph överlåtit dess hälft till *handelsman Zachrisson* för samma summa

Kontrollören vid järnvågen herr Peter Swalin

(ägare 1670–98)

sålde den 30.1.1769 ett hus på Vallgatan till Lorentz Jonsson och lät den 13.6.1770 första gången för 12 000 d smt uppbjuda ett i stadens fjärde kvarter vid Stora Hamnegatan, emellan handelsmannen, herr Lars E Kullmans hus å östra och kommissarien herr Carl Wallmans gård å västra sidan, beläget hus och gård, sträckande sig tomten från Stora Hamnegatan till Köpmansgatan. Huset hade f d tillhört handelsman Christopher Zachrisson (tomtägare 1765) men hans moder *Fru Sophia Zachrisson*, hade sedan hon blivit ägare sålt det tillika med en i huset inmurad kopparbryggpanna, tapeter, eldstäder och allt annat nagelfast till kontrollören Swalin för 12 000 d smt.

Petter Swalin var född 1729 som son till kronolänsman, hovrättskommissarie *Erik Swalin* och *Catarina Wedelin* och avled barnlös 27.10.1798. Han var fortfarande kontrollör vid vågen, när han den 21.5.1776 upptogs som medlem av handels societeten och 3.6.1776 erhöll burskap som grosshandlare i Göteborg. Han blev sedermera kontrollör vid Ostindiska Kompaniet. Bouppteckningen den 22.11.1798 upptog *hus o tomt nr 69 i V roten* på Stora Hamngatan med bakgård på Köpmansgatan, värderat till 5 000 daler, vidare en tomt i åttonde roten på Kronhusgatan 150 daler samt 1 1/2 frälsehemman Vikagården i Lundby socken på Hisingen 4 000 rdr (Berg I:3, 347)

G 1764 m *Petronella von Egmont* född 1737, död 14.3.1790, dotter av mäklaren *Petter von Egmont*, död 1758, och änka 20.3.1763 efter kassören vid Stora Sjötullen *Anders????*. Vid hennes död ägde makarna hus och gård vid Stora Hamngatan mellan f d Handl Kullman i öster och Joh D Wetterling i väster 2 500, en oinplantad tomt vid Kvarnberget och Kronhusgatan, 66. 32 d.smt m m.

”Ibm” i gården bodde 1785 *Carl Friedrich Strandberg*

Gården 5.69 ärvdes av Peter Swalins bror *Anders Swalin* (se 3.15) född 1734, död 1799 som sedan han tjänat som handelsbokhållare hos Johan Carl Böker, fick burskap 12.10.1764 som grosshandl i Göteborg. Köpte sedermera Tjolöholm i Halland och flyttade dit. Gift m *Ingrid Christina Jacobsson* född 1740, död 1819 (Berg I:3, 348)

Hon omtalas som ägare av 5.69 år 1800

Tomtöreslängden 1807 upptar som ägare *handelsman David Liedberg*

(uppbud 7.12.1801)

Senare uppbud av 5.69

Gården uppbjöds den 21.2.1820 av

handl Peter Fredrik Des Réaux

(son av *Peter Christian Des Réaux* o *Anna Pettersson*) född 29.5.1774, död 28.1.1821. Han blev medlem av handels societeten den 31.10.1800 efter att han tjänat hos Henrik Gabriel Bolin i tre, hos herr Lars Robert Mell i två samt hos herr Peter Peterson i fyra år. Erhöll 1805 burskap som handl i Göteborg, vilket han åter uppsade 13.9.1811. Efterl enl bou 16.3.1821 9 000 rdr banko, därav i stenhus o tomt 5.69 samt tomten 5–6 i VI roten (inköpta 1820 för 5 766:32 rdr banko. (Berg I, 1, 405).

”1803 4574.40 1718 4de kvarteret

85 5 R: 69

Brndförsäkringsuppgifter 1803 den 15 dec

Själva tomten håller i längden 96 alnar och i bredden 18 1/4 alnar. Är belägen från Norra Hamne Canalen 26 alnar.

2 stegar, 2 brandhakar, 2 handsprutor,

4 läderämbar och 2 svabbar

Åbyggnaden är följande

En träbyggnad av furu ungefärligen 85 år och av 2ne våningar byggd i vinkel med en tvärbyggnad å norra ändan, är i längd utmed gatan 18 och i bredd 11 alnar, 15 tum, mellanbyggnaden i längd är 70 alnar 15 tum och bredden 8 alnar 20 tum. Tvärbyggnaden åt Köpmangatan är 18 alnar lång och 13 alnar bred samt höjden över allt lika 10 alnar 20 tum täckt med understrukne pannor. Byggnaden brädfodrad och målad och i gott stånd. Står på en ohvälvd källare med bjälkar, dörrar av trä, trappor av trä, 2ne gluggar med järngaller samt stenfoten av 1 1/2 alnar högd värderad tillsammans 408-

Byggnadens undra våning består utom 2ne trappgångar av huggen sten från gatan och gården av 2ne förstugor en handelsbod, 5 boningsrum, 1 kök med spis och bakugn, 1 brygghus med spis och innemurad kopparpanna och 4 packbodar.

Öfra våningen har 3 förstugor, 1 sal och 6 boningsrum, 1 kök med spis och stekugn, 2 visterhus och 2 spannmåls loft, trapporna huset igenom av plankor.

Hela Stommen i det stånd den nu värderas

till 1 949-393 5.”

Se även 5.68.